
Русначенко Т. М.

Бібліотека, Криворізький державний педагогічний університет (м. Кривий Ріг, Україна)

**ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ В РОБОТІ БІБЛІОТЕКИ ВНЗ: СТРАТЕГІЯ
ВИКОРИСТАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО ТА НАУКОВОГО
ПОТЕНЦІАЛУ ВИШУ(З ДОСВІДУ РОБОТИ БІБЛІОТЕКИ
КРИВОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ)**

Розкрито поняття електронного ресурсу та визначено його специфічне значення в роботі бібліотеки вишу.

Ключові слова: електронні ресурси; вебсайт бібліотеки; електронний журнал; наукометричні бази даних; модель «Відкритий доступ»; модель «Відкритий архів»; інституційний репозитарій

Rusnachenko T. M.

Library, Kryvyi Rih State Pedagogical University (Kryvyi Rih, Ukraine)

**ELECTRONIC RESOURCES IN UNIVERSITY LIBRARY WORK:
DEVELOPMENT STRATEGIES OF UNIVERSITY'S EDUCATIONAL
AND RESEARCH POTENTIAL (EXPERIENCE OF THE LIBRARY OF
KRYVYI RIH PEDAGOGICAL UNIVERSITY)**

The concept of electronic resource is revealed and its specific significance in the work of the university library is determined.

Keywords: electronic resources; library website; electronic journal; scientometric databases; Open Access model; Open archive model; institutional repository

Діяльність сучасної бібліотеки як соціального інституту спрямована на виконання завдань, покладених на неї державою та суспільством. Так, однією з провідних суспільних функцій бібліотеки є надання вільного доступу до різних інформаційних джерел, що дає змогу задовольнити потреби кожного члена суспільної громади.

Якісне виконання просвітницької місії, потреби в розширенні доступу до інформації та зростання обсягів самої інформації вимагають від бібліотеки закладу вищої освіти використання в своїй діяльності електронних ресурсів та електронних технологій, оскільки, створюючи саме електронні бібліотечно-бібліографічні сервіси та ресурси, бібліотека ВНЗ спрямовує свою діяльність на розвиток освітнього та наукового потенціалу вишу.

Науковець О. Дікунова зазначає, що «Електронний сервіс передбачає автоматизацію процесу бібліотечного обслуговування, обов'язкове перетворення його результату в електронну форму». Це, у свою чергу, потребує розвитку електронного інформаційного простору, основним компонентом якого є електронний ресурс.

Питання сутності електронного ресурсу в своїй діяльності досліджували Т. Майстрович, Ю. Столяров, В. Петров і А. Крючин. Різноманітні аспекти формування електронних бібліотек розглядав А. Антопольський. Як бачимо, питання про специфіку електронного ресурсу в роботі бібліотеки залишається актуальним і сьогодні.

У бібліотеці КДПУ функціонує відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення, провідними напрямками діяльності якого є автоматизація процесів створення та збереження результатів пошуку бібліотечно-бібліографічної інформації, адміністрування і підтримка автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем, редагування й оновлення контенту сайту бібліотеки. З 2007р. бібліотека КДПУ використовує систему «УФД / Бібліотека» яка забезпечує комплексну автоматизацію основних виробничих циклів. З 2010 р. бібліотека веде свою вебсторінку <http://lib.kdpu.edu.ua/lib/index.php>, де вміщено інформацію про діяльність закладу, подано відомості щодо всіх видів бібліотечних послуг.

У рубриці Ресурси сайту бібліотеки університету представлена традиційна бібліографічна продукція: тематичні бібліографічні покажчики, тематичні бібліографічні списки, анотовані інформаційні огляди, віртуальні виставки, буктрейлери. Над створенням бібліографічної продукції працює інформаційно-бібліографічний відділ бібліотеки. Також рубрика Ресурси відображає інформацію про наявність електронних версій періодичних видань, представлених у відкритому доступі; знайомить користувачів з надходженнями до бібліотеки електронних видань; представляє науково-педагогічні фахові видання науковців вищу. Фахові видання є продукцією Видавничого центру КДПУ.





<https://kdpu.edu.ua/biblioteka/resursy/fond.html>

Керуючись стратегією використання електронних ресурсів для розвитку освітнього та наукового потенціалу вишу, бібліотека КДПУ звернула увагу на новий вид інформаційних ресурсів – електронні видання. Саме до наукових видань дослідники надсилають результати проведених досліджень, а наукове видання періодично публікує ці статті. Електронний журнал – це журнал, доступний онлайн. Поява електронних журналів спричинила виникнення нової моделі комунікації – відкритого доступу. *«Модель Відкритого доступу забезпечує безкоштовний доступ читачів до рецензованої наукової літератури у публічному Інтернеті з правом читати, завантажувати, копіювати, роздруковувати, посилатися на повнотекстові статті»*, зазначають бібліотекознавці. Головна роль у забезпеченні доступності інформаційних ресурсів, на погляд учених, відводиться електронним бібліотекам. Через модель відкритого доступу бібліотека КДПУ дає можливість користуватися архівами низки фахових електронних журналів у локальній мережі закладу для задоволення інформаційних потреб усіх учасників науково-педагогічного процесу. З 2017 р. КДПУ має доступ до платформи *Web of Science*, а з 2019 р. – до *Scopus*, отже, науковці вишу мають змогу користуватися послугами провідних міжнародних наукометричних баз даних, зокрема, новими матеріалами з природничих, технічних, біологічних, суспільних, гуманітарних наук і мистецтва, а також у них є доступ до бібліографічних даних наукових статей з престижних періодичних видань, книг та матеріалів наукових конференцій із зазначенням реальної цитованості цих матеріалів. Інституційний репозитарій – це ще одна модель нової комунікації «Відкритий архів» – публічно доступний архів, у якому дослідники розміщують свої друковані статті та інші дослідницькі матеріали (недруковані статті, магістерські, докторські дисертації тощо). Репозитарій КДПУ є важливою ланкою системи наукових комунікацій, яка забезпечує своєчасне оприлюднення результатів актуальних досліджень і сприяє підвищенню авторитету науковців університету, популяризації їхніх праць та покращенню наукометричних показників академічної громади вишу. Сьогодні у відкритому

електронному архіві КДПУ налічується близько 3 тисяч публікацій науковців, аспірантів, студентів і магістрантів університету.

Використання електронних ресурсів має важливе стратегічне значення для розвитку як освітнього, так і наукового потенціалу університету. Саме з орієнтацією на потреби користувачів бібліотека формує електронні бази даних та електронну інформаційну продукцію, дає можливість користуватися інтернет-ресурсами та послугами провідних міжнародних наукометричних баз даних, отримати доступ до бібліографічних даних наукових статей з престижних періодичних видань і матеріалів наукових конференцій із зазначенням реальної цитованості цих матеріалів. Такий підхід у роботі бібліотеки дає змогу повніше та релевантніше задовольняти потреби користувачів у інформації.

Отже, процес використання електронних ресурсів та надання інтерактивних послуг є найважливішим у сучасній діяльності бібліотеки університету. Його постійне вдосконалення продиктоване часом і є важливою умовою розвитку освітнього та наукового потенціалу ВНЗ. Сучасні технології перетворюють бібліотеку на інформаційний центр, відкритий для кожної людини, та сприяють розширенню кола споживачів інформаційних послуг. І, як наслідок, дають змогу і бібліотеці вишу посісти важливе місце у світовій інформаційній інфраструктурі.